

Minskade satsningar på den kliniska forskningen

Med anledning av en följdfråga angående ett avsnitt i förslag till SLL:s FoUU-strategi, önskar berörda tjänstemän tydliggöra förhållandet kring finansieringen av FoU.

I avsnitt 2.2.1 (s. 18) skriver vi att ”*de ekonomiska resurserna till klinisk forskning har relativt sett minskat under de senaste åren*”. Påståendet syftar på två tydliga tendenser inom finansieringen av FoU såväl nationellt som i Stockholms läns landsting. Nationellt har den statliga finansieringen av forskning ökat under 2000-talet, varav ämnena teknik och medicin dominerar satsningarna. Tendensen som noterats är dock att grundforskningen alltmer överskuggar den tillämpade forskningen. Angående Stockholms läns landsting satsning på FoU har det de senaste åren inte skett en motsvarad uppräknings, varför den kliniska forskningen kan påstås fått minskade resurser. Nedan avser vi tydliggöra dessa två tendenser som saknas i underlaget som presenterats tidigare.

Stockholms läns landsting satsning på FoU under 2000-talet

Den första tendens som påståendet att finansieringen ”*relativt sett har minskat*” syftar på, rör Stockholms läns landstings finansiering av FoU. Bortsett från de organisatoriska förändringar som skett de senaste tio åren, har finansieringen i princip varit densamma, det vill säga att ingen eller en mycket liten prisuppräknings har skett. Med andra ord har FoU-medlen relativt sett har minskat då totalt sett, en mycket blygsam uppräknings har skett under perioden 2004-2010 (se tabell nedan).

	SLL	KPI*
2004	0,0%	0,4%
2005	2,0%	0,4%
2006	1,3%	1,4%
2007	2,0%	2,2%
2008	0,0%	4,0%
2009	0,0%	2,0%
2010	0,0%	

* Konsumentprisindex, fastställda tal, årsmedeltal.

Statens finansiering och den nationella forskningspolitiken på 2000-talet

Den andra tendensen i påståendet "att de ekonomiska resurserna relativt sett har minskat" avser den förskjutning till ökade satsningar på grundforskning (preklinisk) till nackdel för den patientnära (kliniska) forskningen, som har skett de senaste årtiondena. Grundforskningen har av olika skäl tenderat att få den största delen av FoU-satsningar, nationella såväl som regionala. Skälen kan variera, men ett möjligt skäl är något som även finns inom andra delar av akademien, och det är den större prestige som grundforskning åtnjuter på bekostnad av den patientnära forskningen.

Påståendet om relativt *minskade anslag till klinisk forskning* syftar alltså skillnaden mellan den prekliniska och kliniska forskningen. I SOU 2008:7 *Världsklass! Åtgärdsplan för den kliniska forskningen* pekar utredningen på den obalansen mellan preklinisk och klinisk forskning. Enligt utredningen har den medicinska forskningsfronten de senaste årtiondena kommit att utvecklats i en allt mer preklinisk, experimentell riktning. En konsekvens av detta är att universitetens medicinska forskning distanserat sig från sjukvården och kunskapsutvecklingen inom den (SOU 2008:7 s. 58). Även om skillnaderna mellan preklinisk och klinisk forskning allt mer har suddats ut, avser underlaget till landstingets FoUU-strategi att betona vikten att satsa landstingets resurser på forskning som kommer patienten till del genom exempelvis ökad patientsäkerhet och bättre metoder. Det betyder att underlaget vill synliggöra den kliniska, eller så kallade patientnära forskningens betydelse och vikt för att uppfylla landstingets uppdrag som huvudman för hälso- och sjukvården.

Ökade satsningar på FoU det senaste decenniet

Under 2000-talet har de statliga anslagen till forskning ökat i varje forskningsproposition (2000¹, 2005² och 2009³) med den enskilt största ökningen i den senaste forskningspropositionen.

Regeringens senaste forskningsproposition (2009) höjde det statliga anslaget till forskning med fem miljarder kronor fram till 2012 och är i särklass den största ökningen av resurser för svensk forskning som

¹ Regeringen. 2000. *Forskning och förnyelse*. Regeringens proposition 2000/01:3

² Regeringen. 2004. *Forskning för ett bättre liv*. Regeringens proposition 2004/05:80

³ Regeringens forskningsberedning. 2010. *Forskning formar framtiden*.

någonsin presenterats vid ett och samma tillfälle.⁴ Det är en ökning av lärosätenas statliga forskningsmedel med 20-25 procent och Sverige är efter denna satsning ett av de länder i världen som avsätter mest offentliga resurser till forskning och utveckling i förhållande till BNP. Därmed nås även målet i EU2020 strategin att det statliga anslaget till FoU inom EU ska vara minst en procent av BNP.⁵ Kritik som riktats mot forskningspropositionen är kanske främst de strategiska forskningsområdena som kan liknas vid elitsatsningar där medicin och teknik dominerar. Det innebär att de redan framgångsrika och etablerade forskarna och forskningsområdena får ytterligare finansiering på bekostnad av bredden menar man.⁶

⁴ Regeringen. 2009. *Ett lyft för forskning och innovation*. Regeringens proposition 2008/09:50

⁵ Regeringens forskningsberedning. 2010. *Forskning formar framtiden*.

⁶ Atterstam, Inger (SvD) 2009. *Ny era för forskningen*. Publicerad 21 juni 2009.